

РОЗДІЛ 5

МЕХАНІЗМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ В УМОВАХ МІЖНАРОДНИХ КРИЗ ТА КОНФЛІКТІВ

МУСУЛЬМАНСЬКА МОЛОДЬ РАДИКАЛІЗУЄТЬСЯ – ХТО ВИНЕН І ЩО РОБИТИ?

Алсханова Т.А.

*студентка 1 курсу (ОКР «Спеціаліст») Інституту прикладної
математики та фундаментальних наук Національного університету
«Львівська політехніка», спеціальність «Міжнародна інформація»,
e-mail: tan_dance@ukr.net*

Як не парадоксально, але з кожним новим етапом розвитку людства, гармонійне співіснування цивілізацій стає дедалі складнішим. Інколи здобутки дипломатії дають можливість уникнути збройних конфліктів, однак в періоди прихованого протистояння і вона залишається безсилою.

Одвічне протистояння Сходу та Заходу в різні епохи приймало найрізноманітніші форми – від експансіоністського завоювання та воєн до мирного існування. Однак дещо складнішою являється характеристика ситуації, яка передбачає наявність чисельного східного елемента в західному суспільстві.

Зокрема саме такий стан маємо в Європі. Мусульмани становлять майже 10 відсотків населення та з кожним роком їхня кількість тільки зростає.

Особливу стурбованість у європейців викликає поширення радикальних ідей та настроїв серед мусульманського населення (особливо в середовищі молоді). Саме «молодіжна» радикалізація має достатньо сприятливих умов для поширення в силу наявності цілеспрямованого інформаційного впливу, здійснюваного радикальними угрупованнями.

Метою даної роботи є з'ясування механізмів провадження цього впливу і причин його поширення.

Тут окреслюється наступний парадокс: винуватцями розширення діяльності подібних угруповань, а найголовніше створенням благодатного «робочого матеріалу» для них – вразливої мусульманської молоді – є,

власне, європейці. Європа, мабуть, керуючись принципом «Найкращий захист – це напад», не гребує можливістю продемонструвати мусульманам, наскільки небажаними вони є.

Випадки дискримінації по відношенню до мусульман є таким же частим явищем, як і скарги європейців на мусульман. Систематизувавши подібні прояви, Комісія з питань проявів ісламофобії в Британії підготувала звіт, за матеріалами якого такими проявами вважаються наступні дії:

- словесні та фізичні напади на мусульман у громадських місцях;
- напади на мечеті і осквернення мусульманських кладовищ;
- широке поширення негативних стереотипів в засобах масової інформації, загальному уявленні серед немусульман. Про мусульман говорять і пишуть такі речі, які ніколи б не посміли озвучити по відношенню до євреїв чи темношкірих;
- дискримінація при наймі на роботу;
- бюрократичні затримки та інертність у реагуванні на мусульманські скарги з приводу проявів дискримінації або заявок на будівництво мечеті;
- соціальна незахищеність мусульман порівняно з представниками інших віросповідань;
- порушення по відношенню до мусульман задекларованих громадянських прав та свобод [1, с.7] .

І що ми отримуємо в результаті – розчарованих молодих людей, які усвідомлюють свою непотрібність в суспільстві та безперспективність свого майбутнього. Половину справи зроблено. Залишилось підкинути кілька ідей з приводу того, що подібне відношення – приниження для мусульман, можна прожити життя більш достойно, існування на цій землі повинно служити вищій меті, а не лише роботі вантажником – і терорист-смертник готовий до застосування.

Найбільш дешевим засобом «масового ураження» був, є і буде Інтернет. Всесвітня мережа в якості безмежного простору для поширення і розповсюдження екстремістської пропаганди та вербування нових прихильників дає можливість не лише отримувати шкідливу інформацію, а й знайти таких же «напівготових» екстремістів, які стоячи перед вибором, шукають однодумців, які б їх зрозуміли. А це лише полегшує роботу радикальним групам, адже колективна свідомість більш

вразлива до цілеспрямованого впливу, ніж індивідуальна. Більше того, Інтернет спростив процес передачі радикальних переконань та ідей настільки, що безпосередньої участі радикалів для вербування прибічників радикалізму вже не потрібно. Цей рух стає саморегенеруючим, адже молодь сама знаходить в мережі і приклади, і роз'яснення моделей радикальної поведінки та всі необхідні знання і навички для здійснення екстремістської діяльності [2]. Безпека в інформаційному просторі передбачає блокування сайтів екстремістського середовища, однак в Європі з цим завданням явно не справляються.

Іншим місцем для «добивання» пригнічених реципієнтів радикальних ідей та вербування нових прибічників є мечеті. І в цьому випадку винуватцями вже стають представники мусульманської умми. Духовенство та імами, які не бажають вивчати мову країни перебування, цим самим діють лише на руку ісламістам. Яскравим прикладом є біографія терориста, Моххамеда Сідік Хана. У мечеті, яку він відвідував, імам читав проповіді лише на урду (яку, до речі, серед європейських мусульман двох останніх поколінь знають одиниці). Натомість екстремісти завжди поширюють свої ідеї на мові країни, в якій вони провадять свою діяльність. На мові, яка точно зрозуміла усім молодим мусульманам. Таким чином, Моххамед Сідік Хан усі знання про іслам отримував виключно з уст радикальних проповідників. І як влучно зазначає Ф.О. Плещунов, «будучи формально вихованим в традиційному ісламі, він дуже швидко став адептом агресивного руху» [3]. Моххамед Сідік Хан став терористом-смертником, який підірвав себе в Лондоні у липні 2005 року.

Можливість витіснити із мечетей джерело поширення радикальних ідей є, і це достатньо просто. Чому радикалісти в ім'я своєї цілі можуть вивчити мову і тим самим згуртувати біля себе молодь, а імами часто відмовляються відвідувати курси мов, які для них пропонують європейські держави? Адже це також своерідна співпраця, направлена на боротьбу з екстремізмом. Радикальні угруповання потрібно ліквідувати такими ж радикальними засобами, а не «підживлювати» їх діяльність, підкидаючи їм все нових і нових жертв. Багато дослідників вважають, що Європа в силу своєї необережної ліберальності дала їм таку можливість розвиватись і розширювати свої мережі, якої вони ніколи не мали в себе вдома [4, с.120]. А голосно кричати про необхідність боротьби після чергової серії вибухів вже недоречно. На жаль, зусилля спрямовуються на заходи, які мають або поверхневий або

і зовсім незначущий вплив. Хороший приклад цього – референдум в Швейцарії, спрямований на заборону побудови мінаретів, які знайшов відгук в багатьох країнах Європи.

Європейці бояться надмірної кількості мінаретів в своїх містах. Тоді, коли справжня загроза криється не в стінах мінарету (куди, власне і не ходить ніхто, адже це лише вежа, а не молильний дім), а в підвалах і гаражах, де активно провадять вербування радикалісти і екстремісти. І в своїх проповідях вони апелюють до ворожого ставлення з боку європейців і цим приваблюють нових прибічників, а європейці у відповідь на розширення їх мереж... протестують проти мінаретів.

Можемо припустити, що ісламісти матимуть сприятливий ґрунт для своєї роботи на теренах Європи до того часу, поки європейці не усвідомлять те, що слово «мусульманин» і «терорист» не синоніми, а боротись потрібно з реальним ворогом, а не проти надуманої загрози мусульманського засилля.

1. *Islamophobia : issues, challenges and action/ A report by the Commission on British Islamophobia. – London: Trentham Books Limited, 2004. – 92 p.*
2. Курбанов Р.В. *Ислам и радикализм. «Узловая причина радикализации мусульман в современном мире» [Электронный ресурс] / Институт религии и политики. – Режим доступа: <http://www.i-r-p.ru/page/stream-exchange/index-13417.html>.*
3. Плещунов Ф.О. *«Роль мечетей в жизни мусульманского сообщества Великобритании» [Электронный ресурс] / Институт религии и политики. – Режим доступа: <http://i-r-p.ru/page/stream-exchange/index-23140.html>.*
4. Захарченко А.М. *Проблема поширення ісламського фундаменталізму, екстремізму та тероризму: можливі наслідки для України / А.М. Захарченко // Вісник Одеського державного економічного університету. – 2008. – №1. – С. 115-127.*